

Směrnice Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18.12.1967, sp. zn. Pls 8/67, ECLI:CZ:NS:1967:PLS.8.1967.1

Číslo: I/1968

Právní věta:

K výkladu některých otázek souvisejících s užíváním ustanovení § 36 tr. ř. o nutné obhajobě.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 18.12.1967

Spisová značka: Pls 8/67

Číslo rozhodnutí: I

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Směrnice

Hesla: Obhajoba nutná, Směrnice pléna Nejvyššího soudu

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Trestní řád stanoví v § 36 tr. ř., že obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení (§ 36 odst. 1, 2, 3 tr. ř.), a to za určitých okolností. Ze slov „už v přípravném řízení“ vyplývá, že nutnost, aby obviněný měl obhájce, začíná vznesením obvinění (srov. též § 165 odst. 1 tr. ř.) a pokračuje v dalších stádiích trestního řízení.

Okolnosti uvedené v § 36 tr. ř., za nichž musí mít obviněný už v přípravném řízení obhájce, se vztahují jednak k osobě obviněného a jeho možnostem, příp. schopnostem náležitě vykonávat svá práva obhajoby (§ 36 odst. 1 tr. ř.), jednak k předmětu, jehož se řízení týká (§ 36 odst. 3 tr. ř.).

Ustanovení § 36 odst. 2 tr. ř. obsahuje *per analogiam* obecnou subsidiární směrnici pro řešení otázky, kdy obviněný musí mít obhájce; toto ustanovení se vztahuje na celé trestní řízení konané před vyšetřovatelem, prokurátorem a soudem, tedy i na řízení ve stadiu po právní moci rozhodnutí. Podle § 36 odst. 2 tr. ř. musí mít obviněný obhájce nejen jsou-li vzhledem k jeho tělesným a duševním vadám pochybnosti o jeho způsobilosti se náležitě hájit (arg.: zejména), nýbrž vždy, je-li jeho obhajoba obhájcem nutná. Na tyto případy se pak ohledně účasti obhájce při veřejném zasedání nevztahuje § 234 odst. 2 tr. ř., nýbrž ustanovení § 36 odst. 2 tr. ř.

O tom, zda je nutné, aby obviněný měl obhájce v řízení, ve kterém se koná veřejné zasedání po

právní moci rozsudku nebo po usnesení o zastavení trestního stíhání, rozhodne soud podle okolností konkrétního případu. Při hodnocení těchto okolností postupuje podle zásad, které jsou pro nutnou obhajobu vyjádřeny v § 36 odst. 1 a 3 tr. ř. Na základě těchto zásad je zpravidla nutné, aby vzhledem k osobě obviněného nebo charakteru a závažnosti řízení měl obviněný obhájce ve veřejném zasedání konaném po právní moci rozsudku, příp. usnesení a zastavení trestního stíhání, zejména v těchto případech:

1. je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena,
2. konalo-li se proti němu trestní stíhání jako proti mladistvému a v době konání veřejného zasedání nedovršil devatenáctý rok věku,
3. v řízení o stížnosti pro porušení zákona též jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let nebo je-li obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody,
4. v řízení o návrhu na povolení obnovy konaném za stejných okolností jako pod bodem 1., 2., 3.

Není však vyloučeno, aby soud dospěl k závěru, že je nutné, aby obviněný měl obhájce ve veřejném zasedání konaném po skončení trestního stíhání i v jiných případech analogických případům, které jsou uvedeny v § 36 odst. 1, 3 tr. ř.

Ve zvláštních způsobech řízení a při rozhodování o uložení léčení s výjimkou léčení protialkoholního, uvedených v § 36 odst. 4 tr. ř. musí mít obviněný obhájce vždy.

Podle ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. Toto ustanovení určuje, kdy nejpozději zaniká zmocnění konkrétního obhájce, nebyla-li působnost jeho zmocnění vymezena časově jinak. Tím se čelí praktickým obtížím, které by jinak vyplynuly z časově neomezeného působení jednou uděleného zmocnění. Ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. se však nikterak nedotýká otázky, zda v řízení po skončení trestního stíhání musí mít obviněný obhájce či nikoli. V případě nutné obhajoby v tomto stadiu řízení si obviněný zvolí – nebo mu bude ustanoven – obhájce znovu, pokud zmocnění dřívějšího obhájce zaniklo podle § 41 odst. 5 tr. ř.

Ustanovení § 234 odst. 2 tr. ř. pokud podle něho není účast obhájce při veřejném zasedání nutná, nestanoví-li zákon jinak, se tedy uplatní v případě veřejného zasedání konaného po skončení trestního stíhání jenom tam, kde soud nedojde na základě § 36 odst. 2 tr. ř. k závěru, že je nutné, aby obviněný měl obhájce.